

A püspök atyafisága

IVÁNYI ÖDÖN¹¹

E közben a korzó mind elevenebbre vált. A hivatalok, irodák, szalonok, munkatermek, iskolák lenyűgöző rabságából kiszabadult Budapest ott séáltatta törődöttségét, hiúságát, betegségét, gondját, jó kedvét, valódi és áluraságát, őszinte és takart szegénységét a hosszú Dunaparton. [...]

Az életet úgy kell venni, ahogy van: piszkosan. Majd egyszer tisztára mossák – vérben.

[...]

Érezte, hogy ma éjjel lehetetlen lehunynia a szemét. Lázás volt és ideges, mint az olyan vadász, aki először készül hajtásra, ahol veszedelmes, nagy vadra fog lőni... Virrasztani akart, csak hogy nem egyedül. Nem vallotta ugyan be magának, de úgy állt a dolog, hogy lelkiismeretében még erősebb láz volt, mint idegeiben. Egész mostanáig hideg vérrel célzott Kanutra és most, amint megnyomta a ravaszt s útjára küldé a golyót: megrendült a várható hatástól. [...]

Fölkereste Bizony Birit. Rossz óráiban ez a céda lény volt virrasztó társa sokszor. Áttombolt vele ismét egy őrült, vad éjszakát. Sápadtan, vérerektől elfutott szemekkel, izgalmaktól eltompultan jött Valér a csata színhelyére. Diadalát jött élvezni. Álmos, dagadt szemeit gonosz, utálatos kíváncsisággal hordozta szét a csatatéren. Várta, hogy mindenki bámulja, várta azt a szenzációt, ami megillet egy olyan támadót, aki levert egy nagy minisztert.

[...]

Hasztalan volt minden: a feleség nem tudta a nővel elfeledtetni, amit ez a férj mint szerető vétkezett ellene. A feleség megbocsátott volna, de a nő, a szemérmes, büszke nő, Kanut minden közeledésekor ama brutális legyőzőre gondolt, aki összetépte *akkor* lényé szűzi fátylát. És nem tudott leküzdeni magában bizonyos hideg ellenszenvet az iránt, ki rablómódra vette el tőle azt, amit szerelmes nő egy boldog perc édes hevében önkényt

¹¹ Radikális függetlenségpárti író, publicista (1854–1893). Tüdőbaját ő is Arcóban kezelte, mint távolabbi barátja, Reviczky Gyula. Regényének egyik szereplője mondja: „Az erkölcsjavítás hálátlan munkája fejében elég gúnyt kell úgy is elszenvednem. Ma semmi sem olyan komikus, mint erkölcsösnek lenni.”

odaenged. Mindketten bűnhődtek azért a vétkes óráért, az áldozat talán még inkább, mint a bűntevő maga.

Kanut tehát megértette, hogy mi megy végbe Veron lelkében. Megértette, hogy vannak büszkeségükben és szemérmükben végtelenül érzékeny oly lények, akik, ha bár akarnák is, egy dolgot nem tudnak sem elfeledni, sem megbocsátani. [...]

(Arad, 1889. I. köt. 13., II. köt. 161., 241–242., 248.)

Szemrehányás

NAGY IRMA¹²

Csábos szemed kötött a bűnhöz,
Te keltettél öntudatra fel,
Rút vétked az, hogy ingó formám
A bűnre üz és bűnt nevel.

A serdületlen kis kebelben
Azóta forr a szenvedély
Mióta selymes puha testem
Bűnt üz, lehel és bűnt mesél.

Megnőtt a méret, pontról-pontra,
Arányos testem vágyban ég –
S a mámor-árba öntudatlan
Veszélyt nem nézve ugranék.

¹² Nagy Irma – akinek kilétét nem tudjuk – könyveivel hihetetlen felzúdulást okozott a korabeli Magyarországon. Ugyanis az elsők közt volt, aki – legalábbis azt állította magáról – az úri lányok testiségéről, érzéki vágyairól írt. Könyveit ugyan eltiltották az úri és a serdülő lányoktól, súlyosan kritizálták és mélyen felháborodtak erotikáján – mégis mindenki olvasta.